Evde Bir Eksik Var

Berfin Nida Öztürk

Evde Bir Eksik Var

Berfin Nida Öztürk

Sema, mutfak çekmecesindeki altıncı çay kaşığının kaybolduğunu salı sabahı fark etti.

Aslında kaybolan kaşıklar için normal insanların geliştirdiği yeterince makul açıklamalar vardı: çöp poşetine karışırlar, reçel kavanozlarında unutulurlar, bir ziyaretçinin çantasında istemeden ev değiştirirlerdi. Sema, elli iki yıllık ömrünün önemli bir bölümünü böyle küçük felaketlere büyük sebepler bulmayarak geçirmişti. Fakat bu kaşığın diğerlerinden farkı, kaybolmakla kalmamasıydı.

Çekmecede beş kaşık duruyor, kaşıklar arasındaki boşluk değil, kaşığın var olduğuna dair bütün izler silinmiş görünüyordu. Altılı takımın kutusu dolabın üstündeydi. Kapağında açıkça «Beş Parça» yazıyordu. Sema kutuyu yıllardır sakladığını, üzerinde «Altı Parça» yazdığını biliyordu. Hatta altıncı kaşığın sapında küçük bir eğrilik vardı; çocukken o eğriliği düzeltmeye çalışırken avucunu kesmişti.

Avucundaki ince beyaz çizik hâlâ oradaydı.

İnsan kendi hafızasıyla tartışmaya başladığında, ilk önce karşı tarafın ne kadar kaba olduğunu fark ediyor.

Sema çekmeceyi kapattı. Kahvaltı yaptı, gazeteyi açtı ve unutmaya çalıştı. Ertesi gün mavi kulplu fincan kayboldu. Sema fincanın kırılmış olabileceğini düşündü; fakat dolabın içinde onun

için ayrılmış raf bile yoktu. Fincanların beşi birbirine aynı uzaklıkta dizilmişti. Raf, beş fincana göre yapılmış gibiydi.

Üçüncü sabah, mutfağın penceresinden görünen dut ağacı yerinde değildi.

Bu defa mesele bir eşya değildi. Sema otuz yıldır aynı pencerenin önünde oturmuş, aynı ağacın dallarının elektrik tellerine değmesini izlemişti. Dalların arasından geçen kablolar şimdi hiç eğilmeden uzanıyordu. Alt kattaki bakkal, dut ağacından hiç söz edilmemiş gibi omuz silkti.

«Şurada ağaç olsa dükkânın tabelası görünmezdi abla.»

«Görünmüyordu zaten.»

«Nasıl yani?»

«İşte tam da öyle.»

Bakkal, alışveriş listesinde karşılığını bulamadığı her cümleye gösterdiği ilgisizliği gösterdi ve kasaya döndü.

Sema eve çıkıp eski bir defterin ilk sayfasına yazdı: EKSİLENLER.

Altına altıncı kaşığı, mavi fincanı, dut ağacını sıraladı. Ağacın yanına bir de küçük not düştü: Üstüne kar yağdığında dallar merdiven gibi görünürdü.

Yazdıklarının doğru olduğundan emin olmak için o cümleyi iki kez okudu.

— — —

Dördüncü sabah hiçbir şey eksilmemiş görünüyordu. Sema derin bir nefes aldı; sonra oturma odasında duran aile fotoğrafına baktı.

Fotoğrafın ortasında bir delik vardı.

Eski ahşap çerçevenin içinde annesi, babası, ağabeyi Cem ve küçük Sema duruyorlardı. Beşinci kişinin bulunması gereken yerde, bir çocuğun gövdesi biçiminde kâğıt kopmuştu. Çerçevenin arkasındaki soluk karton o delikten görünüyordu. Yırtığın kenarları yeni değildi; sararmış, eskimişti. Fotoğraf sanki yıllardır o hâliyle duvarda asılıydı.

Sema, ilk kez korktu. Eksilen şeylerin yokluğuna katlanılabilirdi. Ama bir insanın fotoğraftan çıkması, hafızanın duvarında açılan gerçek bir delikti.

Çerçeveyi indirip masaya yatırdı. Fotoğrafa bakınca kaybolan kişinin yüzünü hatırlayamıyordu. Buna karşılık, fotoğraf çekildiği gün duyduğu bir sesi hatırladı: «Herkes biraz yana kaysın, sığmıyoruz.»

Kim söylemişti bunu?

Sema, Cem'i aradı.

«Bizim duvardaki fotoğrafta kaç kişiydik?» diye sordu.

«Ne fotoğrafı?»

«Bayramda stüdyoda çekilen. Annemle babam, sen, ben...»

«Dört kişiydik.»

«Fotoğrafta beşinci bir yer var.»

«Ne demek yer var?»

«Birinin yeri var. Kendisi yok.»

Telefonun öbür ucunda hafif bir uğultu duyuldu. Cem bu tür konuşmalarda çoğunlukla ya televizyonu kısar ya da karşısındakinin tansiyonunu sorardı. Bu kez ikisini de yapmadı.

«Sema,» dedi, «evde uzun zamandır tek başına yaşıyorsun. Belki biraz eşya atmanın zamanı gelmiştir.»

Kardeşinin söylediği şeyi anlamayan birinin en kolay bulduğu teşhis, dağınıklıktı.

Sema telefonu kapattı. Eksilenler defterini açıp dördüncü satıra yalnızca şunu yazdı: FOTOĞRAFTAKİ ÇOCUK.

Sonra elini durdurdu. «Çocuk» demesi, o kişinin kim olduğunu bilmediğini kabullenmekti. Bir adı olmalıydı. Yaşamış herkesin bir adı olurdu; hiç değilse ölmeden önce.

— — —

O gece Sema uyumadı.

İnsan bir evde tek başına kaldığında kapı kilitlerinin sesi, musluğun sızıntısı, buzdolabının iç çekişi birer arkadaş sayılır. Sema hepsini tanıyordu. Ama gece yarısından sonra evin başka bir sesi olduğunu fark etti: Kesik kesik duyulan, tahta zeminde koşan küçük ayakların sesi.

Koridora çıktı. Kimse yoktu. Yere bırakılmış halı, sanki uzun yıllar boyunca aynı noktadan dönülmüş gibi köşesinden aşınmıştı. Koridorun sonundaki odanın kapısını açtı. Burası, annesinin ölümünden beri kullanılmayan küçük odaydı. Uzun süredir ütü masası, saklanan perdeler ve ne zaman lazım olacağı bilinmeyen kablolarla doluydu.

Kapının iç tarafında kurşunkalemle çizilmiş boy çizgileri vardı. Sema kendi adını ve yanındaki tarihleri gördü. Yanlarında, kendisinden hep biraz daha uzun olan ikinci bir çocuğun işaretleri duruyordu. O işaretlerin üzerindeki isim kazınmıştı. Kazınan yer boya ile kapatılmaya çalışılmış, boya da zamanla sararmıştı.

Birden annesinin, çocukluğunda sürekli tekrarladığı cümle geldi aklına: «Bu evde kaybolan hiçbir şeyi aramayın; en son koyduğunuz yere bakın.»

Cümlenin gülünçlüğüne şimdiye kadar hiç dikkat etmemişti. İnsan son koyduğu yeri bilse, zaten aramazdı.

Ütü masasının arkasında, köşesi yamulmuş kırmızı bir teneke kutu vardı. Kutu şekerlemelerden kalmaydı; üstündeki gülümseyen çocukların gözleri pasla silinmişti. İçinde bir sarı toka, tek bir kırmızı eldiven ve kırk dört yıl öncesine ait bir doğum günü davetiyesi buldu.

Davetiye iki kardeş için hazırlanmıştı.

«Ekin ve Sema, sekiz yaşında!»

Aynı günde mi doğmuşlardı? Sema başını iki elinin arasına aldı. Bir an, kendine benzeyen bir kızın koridorda koştuğunu; saçlarını kendisinden daha sıkı bağladığını; çayı soğukken içebildiğini hatırladı. Sonra görüntü, suya atılan ekmek gibi dağıldı.

«Ekin,» dedi sesli sesli.

Ev cevap vermedi. Ama koridorun sonunda kapalı duran oda, ilk kez bir odaya benziyordu.

— — —

Sabah olduğunda kırmızı eldiven yoktu.

Kutuda tokadan başka bir şey kalmamıştı. Sema davetiyeyi aradı; kâğıtta artık yalnızca kendi adı yazıyordu. «Sema sekiz yaşında!» Cümlenin tekilliği kâğıda sonradan eklenmemiş, baştan beri oradaymış gibi kusursuzdu.

Defterine baktı. Dünkü satırda «Fotoğraftaki çocuk» yazıyordu. Altına aceleyle yazdığından emin olduğu EKİN adı silinmişti. Sayfanın o yerinde kâğıdın dokusu bozulmamıştı bile.

Sema kalemi alıp harfleri yeniden yazdı. Sonra aynı adı avucunun içine, banyo aynasına, gazetenin kenarına yazdı. İnsan sevdiği birinin adını bu kadar çok yere yazınca, sevgisini değil korkusunu çoğaltıyordu.

Öğleye doğru bütün yazılar kayboldu.

Avucundaki mürekkep çıkmıştı, aynada ıslaklık bile yoktu. Gazete, aynı köşesinde boş bir ilan alanıyla duruyordu. Sema, evin onunla kavga ettiğini artık açıkça kabul edebilirdi.

Ama ne için?

Cem'i yeniden aradı. Kardeşinin ağzından «Ekin» adını duymayı umdu. Sema konuşurken Cem'in nefesi değişti; isim telaffuz edildiğinde telefonu kulağından çekmiş gibi bir sessizlik oldu.

«Kim söyledi sana onu?» dedi.

Sema ayağa kalktı.

«Hatırlıyor musun?»

«Hayır. Yani... bir an şey sandım.»

«Neyi sandın?»

«Çocukken bir kuşumuz vardı. Adı Ekin miydi?»

«Kuş değil, Cem. Bir insandan söz ediyorum.»

«Bizim evde kuş hiç olmadı,» dedi Cem, sanki bunu kendisine de ilk kez açıklıyormuş gibi.

Telefon kesildi.

Sema ilk defa bir şeyi anladı: Ev yalnızca eksiltmiyor, eksilenin etrafındaki cümleleri de yeniden düzenliyordu. Her boşluk, diğerlerini olduğundan daha doğal gösteriyordu. O yüzden herkes, beş kaşıklı takımın beşli olduğuna, dut ağacının hiç yetişmediğine, ailelerinin dört kişiden oluştuğuna inanıyordu.

Hafıza, evin içinde tutulduğunda evin malı oluyordu.

Sema defteri, fotoğrafı ve sarı tokayı çantasına koydu. Anahtarı çevirdi. Sokağa çıktı. Köşedeki küçük kırtasiyeye girip üç sayfa fotokopi çektirdi. Çıkınca kopyalara baktı. Fotoğrafın ortasındaki delik aynen duruyordu; fakat defterdeki EKİN kelimesi, dükkânın ışığı altında hâlâ okunabiliyordu.

İlk kez bir şeyi dışarı çıkararak koruyabileceğini düşündü.

— — —

O öğleden sonra Sema, çocukluk mahallesinin eski okuluna gitti. Okul çoktan başka bir kuruma devredilmişti; girişteki tabelanın dört köşesinden biri düşmüş, bahçedeki çınar ağacı asfaltı çatlatmıştı. Nöbetçi görevli, arşivin ne zaman açılacağını bilmediğini, hatta arşiv olup olmadığından emin olmadığını söyledi. Sema yetkililerden

birini çağırmakta ısrar etmedi. İnsanın kırk yıl önceki çocukluğunu ispatlamak için dilekçe vermesi, çocukluğun kendisine ayıptı.

Bahçenin arkasında eski sınıf öğretmeni Müzeyyen Hanım'ın yaşadığı daire vardı. Yaşlı kadın kapıyı hemen açmadı. Sema adını söyleyince aralıkta bekledi; ardından «Kızım, sen annene ne kadar benzemişsin,» dedi.

Evin kokusu naftalin ve portakal kabuğuydu. Müzeyyen Hanım, Sema'nın uzattığı fotoğrafa baktı. Delik yerini görünce gözlüğünü çıkardı, tekrar taktı.

«Biz o yıl aynı sıraya iki kız oturtmuştuk,» dedi.

Sema'nın kalbi hızlandı.

«Hatırlıyor musunuz?»

«Çok değil. Birinin saçları uzun, öteki kalemi ters tutardı. Birbirlerinden başka kimseye benzemezlerdi.»

«Adı?»

Müzeyyen Hanım uzun süre sustu. İsmi bir yerden çekip çıkarmaya çalışır gibiydi. «Dilimde,» dedi sonunda. «Dilimde de değil, dilimin arkasında.»

Sema çantasından defteri çıkarıp EKİN yazısını gösterdi.

Kadının yüzü değişti. Birini hatırlamanın her zaman sevinç olmadığını anlatan bir yüzdü bu.

«Ekin,» dedi, «okul gösterisinde ezberini unutunca kendi uydurduğu şiiri okumuştu. Sonradan bir hafta müdür yardımcısı onunla konuşmadı.»

Sema güldü. Gülüşünün sesi kendisine yabancı geldi.

«Ne demişti şiirde?»

«Hatırlamıyorum. Ama sonuna 'bütün kuşlar evlerine uçar' diye bir şey eklemişti. Çok kızmıştık çünkü sahnede çocukların kuş değil asker olması gerekiyordu.»

Müzeyyen Hanım elini Sema'nın elinin üzerine koydu.

«O kıza ne oldu?» diye sordu.

Sema cevabı bilmiyordu. O anda bunun korkunçluğunu fark etti: Bir insanın var olduğunu hatırlamıştı ama yokluğunun nasıl başladığını hatırlayamıyordu.

— — —

Cem, akşamüstü kırtasiyenin önünde Sema'yı bekliyordu. Elinde bir poşet vardı; içinden markette satılan hazır çorbalardan biri görünüyordu. Ağabeyi, hayatındaki hiçbir büyük olaya eli boş gelmemiş, hiçbir büyük olaya uygun bir şey de getirememişti.

«Eve gidelim,» dedi.

«Hayır. Burada konuşacağız.»

«Sokakta mı?»

«Evet. Evde bazı kelimeler uzun yaşamıyor.»

Sema kardeşine defteri uzattı. Cem sayfayı açar açmaz elindeki poşeti yere bıraktı. Çorba kutusu kaldırıma yuvarlandı; ikisi de almak için eğilmedi.

«Ekin,» dedi Cem.

Adı söyleyince sanki yıllarca kapalı kalmış bir kapı açılmış, içinden soğuk bir oda çıkmıştı.

«O gün...» diye başladı Cem. Durdu.

Sema bekledi.

«Sahile gitmiştik. Babam arabayı park ediyordu. Annem limonata alacaktı. İkiniz iskelenin oradaydınız. Ben size göz kulak olmak zorundaydım.»

Sema hatırlamaya çalıştı. Islak tahtaların kokusu, avuçta eriyen dondurma, uzaktan gelen bir vapur sesi... Sonra herkesin aynı anda bir yöne koştuğu bir görüntü belirdi.

«Ekin suya mı düştü?»

«Bilmiyorum,» dedi Cem. «Hep suya düştüğünü söylediler. Ben o gün suya düştüğünü görmedim. Bir an arkamı döndüm. Sonra yoktu.»

Sema kardeşinin yüzünde yıllardır taşıdığı, adını koymadığı yorgunluğu gördü. Onu ilk defa yalnızca ağabeyi olarak değil, o gün büyümek zorunda kalmış bir çocuk olarak düşündü.

«Aradınız mı?»

Cem neredeyse öfkeyle baktı.

«Aylarca. Yıllarca. Afiş bastık. Polisle görüştük. Birileri bir kız gördüğünü söyledi, gittik. Annem her dönüşte bir şeyini dolaba kaldırdı. Önce ayakkabılarını, sonra kitaplarını, sonra fotoğraflarını. En son konuşmamızı istemedi. Birinin adını evin içinde söylemek, onu yeniden kaybetmek gibi geliyordu ona.»

«Sonra?»

«Sonra sustuk. Önce yorulduğumuz için. Sonra konuşmadığımız için utanıyorduk. En sonunda da konuşmayı nasıl yapacağımızı unuttuk.»

Sema fotoğrafı çıkarıp kardeşine verdi. Cem uzun uzun ortadaki yırtığa baktı. Ağlamadı. Bazen insanın ağlamaması, acısını az taşıdığını değil, elinde boşaltacak bir yer kalmadığını gösterirdi.

«Bu deliği kim açtı?» diye sordu Sema.

«Bilmiyorum.»

İkisinin de bilmediği şeyler vardı. Ama ilk kez aynı şeyi bilmiyorlardı; bunu birlikte taşıyorlardı.

— — —

Akşam eve döndüklerinde oturma odasındaki duvar saati eksilmişti. Yerinde ne bir iz ne de çivi vardı. Sema saate bakmaktan vazgeçip kardeşine baktı.

«Gördün mü?»

Cem başını salladı. «Orada saat vardı.»

Bu cümle, o gün duyduğu bütün tesellilerden daha ağır ve daha güvenilirdi. Çünkü doğru olması için güzel olması gerekmiyordu.

Sema bir an için fotoğrafın deliğinin kapanacağını, fincanın yeniden rafına döneceğini, dut ağacının pencerede belireceğini sandı. Hiçbiri olmadı. Evin duvarları, sıvası, kapı kolları yerli yerindeydi. Bir şeyin hatırlanması, onun geri gelmesini sağlamıyordu. Ama artık kaybolduğuna iki kişi tanıklık edebiliyordu.

Cem sabaha kadar kalmayı teklif etti. Sema mutfakta iki bardak çay hazırladı. Tabakta beş kaşık vardı. İki kaşığı çaya koydu, üçüncüsünü gereksiz yere tabağın kenarına bıraktı. İkisi de ona dokunmadı. Sohbet ettikçe Ekin'in hayatından yeni şeyler belirdi. Limonatanın buzlarını ağzında sayarak eritir, yanlış söyledikleri atasözlerini düzeltmezdi. Bir defasında komşunun kapısına «Burada gürültü yapan sessizliktir» yazmıştı. Yaz tatillerinde deniz kabuklarını eşit olmayan çiftler hâlinde dizerdi. Bunlar büyük hatıralar değildi; büyük kayıpların insanlardan çaldığı asıl şey de bu küçük ayrıntılardı.

Gece yarısından sonra Sema'nın telefonu çaldı. Arayan Müzeyyen Hanım'dı.

«Kızım,» dedi, «o gün ne şiir okuduğunu hatırladım.»

Sema telefonu hoparlöre aldı. Öğretmen, sesi titreyerek birkaç dağınık dize okudu. Kafiye yoktu. Bir çocuk bir evin odalarını sayıyor, sonunda sayının bir türlü tutmadığını anlatıyordu. Son dizeyi ikisi de aynı anda duydu:

«Bir kişi eksilince oda büyümüyor.»

Müzeyyen Hanım sustu. Cem pencereye baktı. Sema defterini çıkardı ve bu cümleyi yazdı.

— — —

Ertesi sabah Sema, ağabeyinden önce uyandı. Mutfakta her şey yerli yerindeydi. Beş kaşık, beş fincan ve dut ağacının olmadığı pencere. Duvar saatinin yokluğu da değişmemişti. Fotoğraftaki boşluk bir çocuğun biçimini koruyordu.

Ama defterde yazan EKİN adı silinmemişti.

Sema önce bunu bir mucize saydı. Sonra bir adın sayfada kalmasının mucize olmaması gerektiğini düşündü. Evi kurtarmış mıydı, bilmiyordu. Belki de ev hiç kimseyi cezalandırmamıştı; yalnızca yıllarca söylenmeyenleri, üzeri örtülenleri eşyalara benzetip birer birer ortadan kaldırmıştı. Belki her şeyin başka bir açıklaması vardı. Ama hiçbiri Sema'nın bundan sonra ne yapacağına dair kararını değiştirmiyordu.

Fotoğrafı çerçevesinden çıkarmadı. İçindeki deliği de kapatmadı. Onu salonun en görünür duvarına astı. Altına küçük bir kâğıt iliştirdi:

«Ekin. Burada dururdu. Nerede olduğunu bilmiyoruz.»

Cem kâğıdı okuyunca bir süre sessiz kaldı. Sonra cebinden kalem çıkarıp sonuna bir cümle ekledi:

«Onu aramayı bırakmadık; yalnızca konuşmayı bıraktık.»

Sema, o cümlenin doğruluğundan tamamen emin değildi. Ama onu silmedi. Bazı hatıralar ancak eksik ve kusurlu hâlleriyle dürüst olabiliyordu.

Bir hafta sonra mahalleden biri geldi. Fotoğrafa baktı, boşluğu sordu. Sema anlattı. Misafir başta ne diyeceğini bilemedi. Sonra «Çay koyayım mı?» diye sordu; insanların acı karşısındaki en eski ve en yetersiz ama bazen en işe yarar cümlesiydi bu.

Sema mutfağa gitti, rafı açtı. Fincanlar hâlâ beşti. Yine de altıncı fincan için yer bıraktı.

Kimsenin döneceğinden emin olduğu için değil.

Bir gün biri sorarsa, evde bir eksik olduğunu söyleyebilsin diye.